

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Сільське господарство відіграє вкрай важливу роль у економіці України. Саме ця галузь володіє необхідною ресурсною базою і є основоположною у забезпеченні продовольчої безпеки країни.

Сільськогосподарська галузь завжди була однією з пріоритетних галузей української економіки, бо вона дозволяє забезпечити продовольчу безпеку нашої країни. Важливе завдання для економіки України – забезпечення активного та відносно сталого розвитку АПК, який би зміг скласти конкуренцію АПК у міжнародних масштабах.

Сільське господарство – це важлива галузь, яка суттєво впливає на соціально-економічний розвиток суспільства в цілому. Вона є первинною ланкою агропромислового комплексу (АПК) і, разом з харчовою і деякими галузями легкої промисловості (текстильної, шкіряної, хутрової тощо), становить його основу. Україна займає лідируючі позиції в світі по виробництву і експорту багатьох продуктів.

Зокрема, нарощування виробництва зернових – важлива умова розвитку сільського господарства, зміцнення економічної могутності нашої країни, підвищення життєвого рівня народу та його продовольчого забезпечення. Від загального обсягу виробництва зерна залежить рівень забезпечення населення хлібом і хлібопродуктами, тваринництва – концентрованими кормами, різних галузей промисловості – сировиною, а торгівлі – продовольчими товарами. Від розвитку зернового господарства залежить розвиток інших галузей сільського господарства і найбільше тваринництва.

Станом на 2017 р. Україна займає 9 місце в світі по виробництву зернових культур, об'єм виробництва становив 60686,033 тис. тон. Площа сільськогосподарських земель в Україні становить 415150 км².

Важливим показником діяльності підприємств певної галузі є обсяг випуску продукції. Проаналізуємо випуск продукції сільського господарства у період 2014-2018 рр. (табл. 1).

З даних табл. 1 видно, що у загальній структурі виробництва сільськогосподарської продукції протягом 2014-2018 рр. відбувається скорочення ваги домашніх господарств, так, у 2014 р. вони забезпечували 43,5 % випуску сільськогосподарської продукції, а у 2018 р. – 37,2 %. Це негативна тенденція, що свідчить про зниження активності домашніх господарств в результаті збитковості та неналежної підтримки з боку держави.

Таблиця 1

Випуск продукції сільського господарства України
у 2014-2018 рр. (млн. грн.)

Показник	2014	2015	2016	2017	2018
Випуск	371189	544206	637791	707792	847587
Нефінансові корпорації та сектор загальнодержавного управління	209644	327346	387277	428399	532683
у відсотках %	56,5	60,2	60,7	60,5	62,8
Домашні господарства	161545	216860	250514	279393	314904
у відсотках, %	43,5	39,8	39,3	39,5	37,2

Джерело: складено за даними [1]

Кінцевим результатом та основною метою функціонування будь-якого підприємства є прибуток як міра ефективності його діяльності. Рентабельність, у свою чергу, виступає відносним показником ефективності, що надає можливість співставити отримані результати із понесеними при цьому витратами. Зазначені показники виступають підґрунтям у процесі аналізу ефективності діяльності підприємства, а також формують інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень.

Проведемо аналіз фінансових результатів та рентабельності сільськогосподарських підприємств України у період 2014-2018 рр. (табл. 2).

За даними табл. 2 бачимо, що сальдо є позитивним протягом всього досліджуваного періоду та у 2018 р. воно становить 66878,1 млн. грн., тобто прибуток сільськогосподарських підприємств на таку суму переважає над збитком. Переважна частка підприємств (86,7 % у 2018 р.) є прибутковими, що свідчить про позитивну ситуацію у галузі. Рентабельність діяльності також характеризується позитивними тенденціями та зростає на 4,2 п. (до 13,5 % у 2018 р.).

Отже, в цілому діяльність сільськогосподарських підприємств характеризується позитивними тенденціями. Водночас, спостерігаються і негативні фактори впливу на діяльність аграрних підприємств.

Показники фінансових результатів та рентабельності сільськогосподарських підприємств у 2014-2018 рр.

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення 2018 р. від 2014 р.
Чистий прибуток, млн. грн.	21413,4	101912,2	89816,3	68276,8	66878,1	45464,7
% прибуткових підприємств	84,7	88,9	88,4	86,7	86,7	2
Прибуток, млн. грн.	51668,0	127525,5	102496,1	88676,3	93135,1	41467,1
% збиткових підприємств	15,3	11,1	11,6	13,3	13,3	-2
Збиток, млн. грн.	30254,6	25613,3	12679,8	20399,5	26257,0	-3997,6
Рентабельність діяльності, %	9,3	30,4	25,6	16,5	13,5	4,2

Джерело: складено за даними [1]

Загальними проблемами для розвитку сільського господарства в Україні є наступні: низький рівень забезпечення матеріально-технічними ресурсами; відсутність розвинутої ринкової інфраструктури; цінова нестабільність та невизначеність на сільськогосподарських ринках; високі відсоткові ставки та низька оборотність капіталу; встановлення квот на продаж продукції для країн ЄС; відсутність належної державної підтримки.

Відповідно можемо запропонувати наступні заходи щодо покращення ситуації в сільському господарстві: удосконалення програм державної підтримки аграрних підприємств; нарощення обсягів виробництва та захоплення нових ринків збуту, зокрема, в Азії; реалізація стратегія «ринкової ніші» (ніша екологічно чистої продукції); покращення умов кредитування сільськогосподарських підприємств.

В цілому, сільське господарство України займає важливе місце в економіці в цілому та характеризується позитивними тенденціями розвитку. Водночас, існують і негативні фактори, що потребують розробки відповідних заходів управлінського впливу.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.